

„СОЦИАЛИСТЪ“

излиза въ Вторникъ и Петъкъ

Редакцията и Администрацията се намиратъ
въ СОФИЯ.

Неплатени писма не се приематъ.

Ръкописи не се връщатъ

СОЦИАЛИСТЪ

ОРГАНЪ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

LE SOCIALISTE

Organe du Parti Démocrate-socialiste des travailleurs bulgares

Adresse: Rédaction
„SOCIALISTE“
Sophia.

DER SOZIALIST

Organ der bulgar. Sozialdemokratischen Arbeiterpartei

Мария Модорова

Петър Джидрѣвъ

Вънчани.

5 Февруарий 1895 г.

София.

Сдружаванieto на учителитѣ.

Самото положение на народнитѣ учители, като обикновени наемни работници, ги накарва напослѣдъкъ повече да се замислятъ и да потърсятъ сръдство какъ сами да си помогнатъ. Мисълта за тѣхното сдружаване днесъ едновременно се подхваща отъ нѣколко мѣста: отъ Руссе, Варна, Дръново, София, Кюстендилъ, Чирпанъ и др.; отъ нѣколко мѣста има разпространени вече възвания и се забѣлѣзва, макаръ и слабо още, едно движение за постигнатието на тая задача.

Ний справедливо можемъ да кажемъ, че масата отъ народни учители, при всички благороденъ трудъ, когото тѣ се повикали да вършатъ, е много повече онеправдавана отъ колкото чиновничеството и офицерството. Държавата гледа на нея презъ прѣсти. Правителство дохожда слѣдъ друго, избори ставатъ слѣдъ избори, една партия пада, друга се качва на власть, но народнитѣ учители, подобно на работното население, между което тѣ работятъ, сж си оставали като захвърлени на една страна. Тѣ постоянно сж биле една жертва на нискитѣ заплати, на нередовното исплащане, на произволни размѣствания и отчисления, както и на изнасилване тѣхната съвѣсть. Тѣ на плѣщитѣ си сж почувствували истината, че ония, които сж повикали въ днешното буржуазно общество да вършатъ най ползвателна работа, сж най слабо възнаграждаванитѣ и най еперничивитѣ и съзнателнитѣ между тѣхъ видятъ, че за да бѣдатъ поставени на приличната си височина, за народнитѣ учители нѣма други пътъ, освѣтъ ози, който имъ се препорѣчва отъ социалъ-демократитѣ.

Мисълта за сдружаванieto има вече своето минало. Преди нѣколко години още въ Видинъ се издаваше особенъ вѣстникъ и имаше опитъ да стане едно общо съединение между учителитѣ. Но тоя опитъ не сполучи, благодарение на неподготвеността на учителитѣ. Сега, когато това дѣло изново се подхваща, учителитѣ трѣбва да иматъ прѣдъ видъ миналия опитъ; не е достатъчно само едно желание, трѣбва да се поведе една широка и систематична пропаганда за осъществяването на една *трайна и яка федерация на народнитѣ учители въ България*.

Такъвъ единъ съюзъ има преголѣмо значение за извоюване едно по високо положение на учителитѣ. Съ своето съществуване и

дѣятелностъ съюза ставъ единъ рѣшителенъ факторъ въ народното просвѣщение. Основанъ на девизътъ „единъ за всички, и всички за единъ“, съюзътъ преди всичко ще спомогне за едно по справедливо възнаграждение. Учителитѣ може да престане да бѣде играчка въ ржцѣтъ на всѣки министъръ и на политиканитѣ, които за свойтѣ политически цѣли размѣстватъ едни и отчисляватъ други.

Народнитѣ учители, по своята численостъ и по положението, което заематъ въ обществото, сж една дѣйствителна сила. На тѣхното съдѣйствие винаги сж расчитали властующитѣ партии. Но тази сила служи не на самитѣ учители, а противъ тѣхнитѣ интереси; тѣзи сила служи на ония правителства, които искатъ да се крѣпятъ на власть чрезъ притѣснения и произволи и които имъ отнематъ правото да се ползватъ съ свойтѣ политически и граждански права. Сдружени, солидарни, учителитѣ сж една прогрессивна сила, която служи на самитѣ тѣхъ, като гарантира въ сжщото време и независимостта на тѣхнитѣ политически и социални убѣждения; припадѣжи ли учителитѣ на нѣкоя отъ буржуазнитѣ партии, или на социалъ-демократическата, насилницитѣ на неговата съвѣсть ще иматъ сръдъ себе си не само единъ човѣкъ, а едно солидарно тѣло.

До сега народното просвѣщение се е уреждало безъ участието на главния му факторъ—народния учителъ, който единственъ чувствува на себе си всичкитѣ лоши страни на това просвѣщение. При едно сдружено учителско тѣло това не може да бѣде така; съюзътъ на учителскитѣ дружества е единъ могущъ факторъ въ политическитѣ борби на страната, съ които така тѣсно е свързана сждбата на народнитѣ учители.

Днесъ, когато учителитѣ сж разединени, никой отъ буржуазнитѣ партии не желае да ги види сдружени, защото това не имъ е въ интереса. Но единъ пътъ съединени, сжщитѣ партии, принудени да расчитатъ на тѣхъ, сж принудени да имъ правятъ и нужнитѣ отстъпки.

Пакътъ, по когото народнитѣ учители трѣбва да върватъ за защита на свойтѣ интереси, е ози на работническата класа. Нека тѣ не глѣдатъ на ония малцина свои колеги, които по невѣжество или по лични съображения, сж се продали на реакцията: такива отстъпници се сръщатъ и другагдъ; нека тѣ не гледатъ на равнодушните на учителитѣ отъ сръдниитѣ и висши училища, които сж богато плащани, иматъ всички удобства и които въ интреситѣ си не могатъ да се сръщатъ съ бѣдния, онеправдани простонароденъ учителъ; нека тѣ послушатъ братскитѣ съвѣти на социалъ-демократитѣ, единственитѣ хора, въ буржуазното общество, които сж поели дѣлото на човѣческото освобождение.

Учители, сдружете се!

Г. Г.

ВЪТРЕШНА ХРОНИКА.

— Научаваме се, че комисията, натоварена отъ Вратчанското Ученолюбиво дружество „Развитие“ да даде тукъ, въ София, нѣколко прѣдставления съ магическия фенеръ, се готви да даде въ сждбата, на 11 ий Февруарий художествено литературна вечеринка, частъ отъ дохода на която ще постѣпи въ полза на работническото дружество „Братство“. Като даваме гласностъ на тоя слухъ вѣрваме, че готвената отъ нея вечеринка ще да има пъленъ успѣхъ, както поради разнообразието и високата художественостъ на картинитѣ, така и поради похвалната и цѣль.

— На 4-ий т. м. вечерта се даде една семейна вечеринка отъ работническото дружество „Братство“. Първомъ се държа отъ др. Гайдаровъ скъзка върху значението на стачкитѣ, която на завършване се посрѣдна съ „браво“ и шумни ржкоплѣскания. Прѣдстави се една сцена отъ работническия животъ за нередовно заплащане отъ господаритѣ; другарѣтъ А. Томанъ издекламира на чехски стихотворението, „*Remeslo ma zlate dno*“; другарѣтъ Ст. М. Поповъ издекламира оригиналното стихотворение „Работникъ“. Вечеринката се завърши съ една жива картина за настоящето и бѣднѣето общество и любителитъ останаха сетнѣ за изпълнение на нѣколко тапа. Вечеринката излѣзе твърдѣ сполучлива, макаръ поради вѣтровитото снѣжно врѣме можаха да дойдатъ около 300 души.

Нека обаче забѣлѣжимъ, че въ числото на присѣтствующитѣ бѣха се вмѣкнали и двама пияни скандалижи, на които не имъ бѣше мѣстото въ една работническа вечеринка. Тия господа съ свойтѣ гюрюлтии и предизвиквания възбудиха негодованието на всички присѣтствующи, когато на привършване на танцовѣтъ дигнаха единъ скандалъ. Вѣрваме, че за втори пътъ на такива провокатори ще имъ се каже да отиватъ тамъ, гдѣто е мѣсто на скандалитѣ, а не въ едно работническо социалистическо събрание. Работницитѣ винаги трѣбва да се пазятъ отъ такива хора и да не ги допускатъ въ своята сръда.

— Ако има втора *Свобода* въ България по свойтѣ низости, то ти не е друга, а в. *Народенъ Приятель*, органъ на радославистската фракция. Този вѣстникъ се ползува съ всичкитѣ мошенничества, които идватъ на ума на редакторѣтъ му противъ социализма. Въ 40-й си брой той говори, че др. Янко Сакъзовъ е убиецъ на покойния ни другаръ Недю Хохоровъ, понеже съ измама и лъжи го турилъ въ затвора. Това освѣтъ че е ниско, но и крайно глупаво. Ако ний, социалиститѣ, търпимъ разни затваряния и лишения, нанасяни намъ отъ тираниитѣ и притѣснителитѣ, то ний не вършимъ това за нѣкого отъ насъ; въ редовѣтъ на нашата партия нѣма такива хора, които слѣпо да отиватъ подиръ Ивана или Драгана, както това става напр. съ г. Ионкова-Владкина; всѣки отъ насъ е служителъ на социалъ-демократическия идеалъ, за когото ний сме готови да посрѣщаме винаги гоненията, които ни се отправятъ отъ вчерашнитѣ, настоящи и бѣднѣщи Стамболовци. *Народенъ Приятель* признава покойния ни другаръ за единъ виденъ талантъ; това е цѣла истина, др. Н. Хохоровъ е билъ единъ способенъ и интелигентенъ момѣкъ, единъ искренъ борецъ на социализма, и оскръбление е за неговата паметъ да се мисли, че той е пострадалъ и станалъ жертва не на своя идеалъ, а на нѣколъ личностъ. Така може да се мисли за редактора на „Н. П.“, който, споредъ личността на земнитѣ си богове, на които служи, единъ пътъ става популяризаторъ на атеизма, втори пътъ на русофилството, сетнѣ на русофобството, но който самъ не може да опредѣли има ли нѣкаква физиономия, като политическа и обществена личностъ; така може да се мисли за послѣдова-

телитѣ на буржуазнитѣ партии, които ставатъ жертва на своитѣ водители, алчни за власт и за грабежъ, но никога не за социалистѣтѣ.

Недостойно е за „Н. П.“ да му кажемъ само, че той е побъркалъ адреса и че убийцитѣ на своитѣ съмишленници той трѣбва да търси въ другитѣ партии: съ обвинението си противъ др. Сакъзова, той не казва друго освѣнъ *една глупостъ*. Впрочеми и безъ това, *Народенъ Приятелъ* пѣма друго мѣсто освѣнъ между най глупавитѣ вѣстници.

— „Млада България“, „Независимъ вѣстникъ“, „Свобода, правда, прогресъ“ — ето ви думи, които красятъ заглавието на г. Ризовия вѣстникъ, а съдържанието на тритѣ му излизали броя се исчерпва съ слѣдното: безъ Руссия не можемъ, безъ Руссия пѣма свобода, безъ Руссия пѣма демократизмъ. „Млада България“ отива по-нататѣкъ. Въ 3-й брой тя говори: „политическитѣ условия, при които може се мисли за осъществяването на една либерална, демократическа, а най вече социалъ-демократическа програма ще изникнатъ само, кога се „помиримъ“ съ Руссия. А това ще стане кога се изпълнятъ слѣднитѣ условия: „1° Прензбиранieto на княза отъ едно В. П. Събрание. 2° Покръпването въ православие на княза и цѣлата му династия (!). 3° Измѣнението на конституцията въ този духъ (Аа!). Ако и притѣзи отстъпки Руссия не се съгласи да се примири съ България, тогасъ князътъ . . . ще трѣбва да абдикира въ полза на сина си Бориса, като самъ остане да живѣе въ двореца.“

Ний не знаемъ на кое по-първо да се чудимъ: на „демократизма“ на г. Ризова или на толковъ евентуалъ условия за помирение. И, наистина, струва ли пукната пара комедията съ **прѣизбиранieto** на княза и каква реалностъ има за руската демократия неговото покръстване въ православие. Право, голѣмъ шегобиецъ трѣбва да е билъ онѣ руски държавенъ мѣжъ, който е прищипналъ такива „условия“ на г. Ризова.

Ахъ г. Ризовъ, ами, ако и при „тѣзи условия“ Руссия не благоволѣ да се „помирѣ“ съ България?

Селски кражби.

Ако нашитѣ градски общини, поради кражбитѣ, извършвани отъ разнитѣ крадци, въ рѣцѣтѣ на които сѣ попадали, сѣ достигнали до банкрутство, то и положението на нашитѣ селски общини, пакъ по горнитѣ причини, не е по завидно отъ това на градскитѣ. И селската община е доходно мѣсто на нѣкой извѣдникъ, както и градската, и селското работно население е илѣчка въ рѣцѣтѣ на нѣкой хищникъ експлоататоръ, както и градското. Между града и селото пѣма разлика въ тоя случай, еднаква урисница ги е урисала тѣхъ.

Ний тукъ ще разправимъ единъ непознатъ до сега на нашитѣ читатели способъ на ограбване селското население, който способъ отъ изслѣдванята ни се указа, че се практикува почти отъ всички селски кметове изъ България.

Единъ членъ (187) отъ закона за народното просвѣщение задължава общинитѣ, селски и градски, освѣнъ общинскитѣ си бюджетъ да изработватъ и училищенъ. Въ послѣдния, като въ всѣки бюджетъ се вписватъ както приходитѣ, съ които располага извѣстно училище, тѣй сѣщо и расходитѣ. По понежъ повечето отъ нашитѣ селски училища сѣ лишени отъ какви-годѣ приходи, то за покриване расходната частъ на бюджета, обикновено се отщипватъ сумми отъ общинския съвѣтъ, като помощъ на училището, които сумми се минаватъ въ расходната частъ на общинския бюджетъ. Нищо по ясно отъ това: пѣма училищни приходи за покриване расходитѣ, взематъ се отъ общинскитѣ приходи, които, както се знае, се събиратъ отъ бирника, заедно съ правителственитѣ. Но нашитѣ селски кметове, какво правятъ въ тоя случай? Благодарение на невѣжеството на работното население отъ една страна, и несолидарността, която съществува между грабителитѣ — отъ друга, тѣ, кметовѣтѣ, въ съгласие съ помощницитѣ си или съ писаритѣ си, расхвърлятъ изново потрѣбната сума за покриване

училищния расходъ, който, въ повечето случаи не пада по долу отъ 500 лева, и подъ названието „даскалъ параскъ“, „школно параскъ“, „училищенъ палогъ“ и т. п. събиратъ тая сума отъ нещастного селско население. Послѣдното и не подозира, че това е втората кожа, която подъ видъ на данѣкъ се одира отъ гърба му. Събраната по тоя начинъ сума се сподѣли между кмета и компанията му, а сиротинитѣ дѣякоплатци, останали безъ риза на гърба, псуватъ учитѣли и училища и проклинатъ своята сѣмба. . .

Тоя е единъ отъ многото способи, по който сѣ се обогатили и се убогавятъ много селски кметове. Дѣлжностъ е на нашитѣ другари, които иматъ работа съ селенитѣ, да обръщатъ внимание на тая хищническа кражба, на това разбойничество, вършено на гърба на работното население отъ страна на неговитѣ управници. Отварийте очитѣ на массата, въспитавайте я да познава своитѣ извѣдници и вне ще бѣдете истински прѣдставители на социалната демократия. Нека работното население разбере, че освѣнъ насъ то пѣма други искренни защитници. . . .

Евреиновъ.

Писмо отъ Бѣла-Слатина.

Наближаваше денѣтъ за допълнителнитѣ избори въ Бѣла-Слатина. Голѣмо брожение изъ околнѣта. Виждаше се, че борбата ще бѣже жестока и всички се готвѣхъ да ѣжъ посрѣщнитѣ Околийски началникъ вилѣбеше изъ околнѣта, арестуванѣта почнахъ още прѣдъ изборѣ. Егѣ вече пристигна отъ Вратца и народния прѣдставителъ Ионовъ, съ една свита отъ врачански изчади, съ свѣтнали очи, гѣтѣви и баща си да убиятъ по заповѣдта на своя вождъ. Тукъ блѣщѣхъ съ присѣствението си: единъ отъ изрисуванитѣ шпиони въ расказа „Тѣ се познахъ“ печатанъ въ „Денъ“ — Цено Монковъ, Н. Тасковъ, Калдармачето и пр. Стамболови креатури, потрѣбни сега на консерваторитѣ за приложение „моралното влияние“. Доведената шайка се увеличи отъ нѣколко цигани и помаци отъ околнитѣ села. И поручикъ Кириновъ бѣ пристигналъ тукъ съ една полурота войници, а числото на стражаритѣ се увеличи отъ испратенитѣ отъ другитѣ блиски околии. Въ надвечерieto на избора интернирахъ въ Вратца, Ангелъ Сокачевъ, Марко Георгиевъ — кандидатъ за прѣдставителъ, и Начо Несторовъ.

Сутринѣта, въ денѣтъ на избора, шайкаджитѣ замаяни отъ спирта и виното, намѣрихъ се на поста си — около бюрѣто. Избора се откри въ 7 1/2 ч. — първо незаконно. Починахъ да прижадатъ вече и избирателитѣ, които щѣха да пристигнатъ въ три групи. Ок. Началникъ и Кириновъ на чело на шайката, излѣзохъ да ги посрѣщнатъ.

Първа пристигна една отъ групитѣ на селата Търнакъ Вреница, Струпецъ и пр., прѣдвождана отъ Вратч. народенъ прѣдставителъ Саввовъ — който надминаваше числото 1000. Олѣ не влѣзли въ селото, околийски началникъ даде знакъ на шайката. Шайкитѣ на стражаритѣ засѣткахъ, тѣегитѣ на шайката се насладахъ по главитѣ на избирателитѣ, револвери изгърмѣхъ. Огнѣхъ знамѣгъ, ранѣхъ мнозина и народа бѣ распръснатъ. Полицията побѣди и по тоя начинъ запази избирателнитѣ кутии отъ бюлетината на Бѣло-Слатински избирателъ. Саввовъ бѣ изтегленъ отъ срѣдата на тѣлпата, шайката на окол. началникъ го рани по ухото, шайката го доби, а полицията хвърли трупа му въ затвора.

Едва що се расправихъ съ тѣзи, егѣ че пристига и втората група на чело съ В. Статковъ и триколырно знаме. Шайката се приготви. Напраздно Статковъ увѣщаваше околийски началникъ да допусне избирателитѣ да гласуватъ. Началника му изрѣва: „вагабонтитѣ“, шайката се спусна, задрѣкахъ сабитѣ на стражаритѣ, избирателитѣ хунахъ. Статковъ смазанъ отъ бой, сѣщо хвърлихъ въ затвора. — Втората побѣда бѣ спечелена.

Но сега вече се зададе и третата най-многобройна частъ, край и не се виждаше, дѣжеше се като влѣнитѣ на тихото море. Напрѣдъ се посеше еднознаме, а вожда бѣ народния прѣдставителъ Дамѣнъ Вѣлчевъ. Къмъ тази група се присѣдинихъ и разбититѣ остатѣци отъ прѣжнитѣ двѣ и можешѣ да видишъ около 3—4000 души избиратели. Тукъ трѣбваше да се издържи генералното сражение. Сабитѣ на стражаритѣ, байо-

нитѣ на войницитѣ, сонитѣ и револверитѣ на шайката образувахъ непроходима стѣна за не доблѣжаване къмъ урнитѣ. Но народа отвори своитѣ уста и единогласно запита окол. началникъ: „Защо не ни се позволява да се распорѣждаме се сѣдѣнитѣ си?“ Отговора бѣ: „Шайки вѣнѣ, стражари напрѣдъ!“ — Тозѣ пѣтъ обаче сабитѣ и сонитѣ пѣмахъ сполука, народа не се мърдаше. „Огнѣ!“ — яростно извика побѣсенѣли поручикъ Кириновъ на своята боева армия и въздуха се испълни съ димѣтъ и екота на манлихеровитѣ патрони. Това бѣ въ въздуха, ала крушумитѣ отъ револверитѣ на шайката удряхъ на мѣсѣ, народа се прѣсѣна, страшни виковѣ се чуѣхъ, и туптѣние на коне, бѣга на хората кой на гѣдъ види — страшна олоелѣ! Който бивашѣ достигнатъ, смѣзвѣхъ го отъ бой, само въ бѣгѣтъ бѣ спасението. Пристигна и артилерия отъ Вратца, за да укаже и тя свѣта помѣкъ. И страшно наистина! Прѣдъ очитѣ ни се мѣркахъ чалми и азъ безъ друго бѣхъ увѣренъ че рѣгѣта е нападната отъ нѣкой банибозушка орда. Слѣдъ единъ часъ народа бѣ распръснатъ и правителственната шайка тържествуваше.

И видѣхъ сега хора съ строгени глави, съ раскрѣзвани лица, съ извадени очи! Излизъ Мирковъ отъ с. Сухаче, смазанъ отъ бой, бѣ хвърленъ подъ едно дърво. Янаки Дневъ отъ с. Кумарево слѣдъ като го доби шайката, прѣдаде го на полицията за по нататѣшно распорѣждане и още много други, на които неможѣхъ да узнамъ имената.

А въ това врѣме около бюрѣто се въртѣхъ нѣколко правител. партизани, които се изрѣждахъ да пѣлятъ урнитѣ съ бюлетини. Слѣдъ малко раснавахъ се стражари и войници изъ и около селото и дѣкахъ останкитѣ отъ разбититѣ и скриги селени на мѣдана, а шайката, стражаритѣ и войницитѣ се махнаха и народа бѣ фотографиранъ. Банатскитѣ прѣселенци въ с. Бърдарски геранъ съ талигитѣ си бѣхъ тукъ.

И така войската и полицията пазителитѣ на правата и свободѣта на българския гражданинъ, набахъ своитѣ крошуми и шайки въ мѣсата на сѣщи този народъ, който депоночно се истощава отъ работа за да ги храни и облича.

Работни граждани! чуѣте хилѣда и първи пѣтъ, че войската и полицията служи да крѣпи на властъ приѣственителитѣ че, ти е първото оръжие на реакцията.

Правителството си подготвя сѣдбата на Стамболова. Новитѣ узурпатори чакатъ своя сѣдъ. Нищо не се забрави!

Единъ свидѣтель

Движението на печатаритѣ работници.

Въ редакцията ни се получи слѣдующата телеграмма:

Върна 5 Февруарий 1895 г. София Прѣдсѣдателю Печатарски Синдикатъ Ст. Барчеву Колие в. „Социалистъ“ и „Работнически Другаръ.“

Днесъ всичкитѣ варненски работници печатари въ пѣлно събрание, като ислушаме синдикалния агитаторъ *Сумпуровъ*, който говори за необходимостта отъ синдикалната организация и задружно дѣйствиѣ и като взехме прѣдъ видъ необходимостта отъ *строга дисциплина* и рѣдъ при управлението на една подобна организация, въ истинско съзнавание интереситѣ си и пѣлно съгласие основахме *кломъ на синдикатъ*, който *буксаломъ* ще се придържа въ всячкигъ постановлѣния на уставѣтъ. Спискамѣ рѣцѣтѣ на другаритѣ поддржатели на синдиката.

Варненскитѣ работници печатари. Вѣрно агитаторъ *Сумпуровъ*.

И така варненскитѣ работници печатари братски поематъ рѣкага, които имъ се подава отъ печатарски софийски синдикатъ. Тѣ разбиратъ вече, че само въ сдружаванието ще си създадатъ пѣждната сила, съ които господаритѣ ще зачитатъ тѣхнитѣ справедливи искания. Несдружения работникъ постоянно става жергва на господарскитѣ алчности.

Ний братски поздравяваме варненскитѣ печатари работници.

Прочее, напрѣдъ!

Гоненията въ Дръново.

Отъ развалянето на избора въ Дръново и до сега града е поставенъ въ единъ видъ военно положение. Мнозина отъ будителъ дръновски граждани не смѣятъ излъ пощѣ на никъдъ, за да не испитатъ злостата на чорбаджийската шайка и Стоиловата полиция. Другари Върбевъ, достигнатъ една нощъ отъ самия околнски началникъ и помощника му, е испиталъ здравината на саблята на едного отъ тѣхъ. И чужденци отъ блискитъ градове, които идели тукъ по търговскитъ си работи и си позволявали да критикуватъ дѣлата на полицията, не били пощадени. Но на особено престѣпление сж изложени тукашнитъ учители, които имали само този грѣхъ, че отворили вечерно училище, за да прѣсекатъ свѣтлината на просвѣщеніето мѣжду своитъ сыграждани, когато на тукашнитъ чорбаджии е необходима тъмнината за да могатъ пуха още „брашневия човаль.“ Мразятъ тѣ свѣтлината. Всички клоки, интриги и кѣтвети сж турнати въ ходъ отъ властъ—имеющитъ чорбаджии, та дано могатъ се отърва отъ десетина омразни на тѣхъ учители. Ще сполучатъ ли обаче? — На това ще ни отговори демократа-министръ г. Величковъ.

Ала нашитъ другари смѣло продължаватъ борбата: тѣ отварятъ очитъ на простия работникъ, разкриватъ кражбитъ и золумлущитъ на чорбаджитъ и тѣхното старо кметство. Другари Бойчиновъ още прѣдъ изборитъ е откритъ на единъ митингъ една кражба на чорбадж. кметство отъ едно перо—7200 лева. Отъ тогазъ и митингитъ сж забранени, като поставили стража на камбаната. Сега между Дръновскитъ работници често се слуша припѣвътъ на тоя стихъ:

„На Дръново на камбана
Стража поставиха

Да не знае клети народъ
Кога митингъ става“ . . .

Борбата, която дръновското население води съ мѣстнитъ чорбаджии, е твърдъ оживлена. Ти е поставена на една твърдъ ясна почва: работното гражданство иска да защити общинската властъ отъ татарското нахлуване на мѣстнитъ тирани и народни изѣдници.

Правителството съвсемъ явно се е намѣсило въ тази борба, то ачикъ—ачикъ взима страната на дръновскитъ скубачи и крадци, то иска съ грубата сила да надтегне възната на думбазитъ, като е назначило съвършено произволно за членове въ временната комисиия самитъ тия думбази.

Но ний питаме „белгинеца“ Стоилова до край ли мисли той да тиранизира дръновскитъ избиратели? Питаме го пий: *защо още не се назначаватъ новитъ избори за общински съветници, въпреки изричното запотѣдание на закона?* Знае ли той, че само по заплатитъ на тричленната комисиия се харчатъ ежѣмсеено 105 л. повече отъ колкото, когато бѣ иметъ другари ни Бойчиновъ?

Изъ Дръново се говори, че изборитъ щѣли да се назначатъ чакъ на лѣто, когато работницитъ щѣли да се разпесатъ другадъ по работа, та по лесно да могатъ се избра партизанитъ на правителството. Но смѣтката е побъркана.

Дръновскитъ избиратели виждатъ, че голѣмитъ тирани взиматъ страната на малкитъ тиранчета и противъ народа, а гони социалиститъ, за гдѣто защищаватъ народа.

Горката!

„Балканската телеграфическа агенция“ е распратила една телеграма, напечатана въ въ 26 брой на *Държавния вѣстникъ* и въс-

произведена въ други наши буржуазни вѣстници.

Четете, молиме ви, тая телеграма:

Брюксель, 13 Февруарий. Като подавала нѣсче захаръ на единъ отъ конетъ, коньтъ одраскалъ съ зжбитъ си прѣститъ на кралицата. Ранитъ които сж само на повърността, причинили едно леко протичание, което днесъ е взчъ спаднало. Тая случка попречи на кралицата да не присѣтствува на вчерашечерния балъ.

Горката кралица!

Ама, чувате ли, одраскалъ и само коня и ти, о нещастие! неможала да присѣтствува на бала!

Пъкъ *Народенъ Приятелъ* говореше за насъ социалиститъ: „ний имъ казваме да не закачатъ кнзетъ, ама не слушатъ ки!“ Та какво да слушаме, мудрий *Народни Приятелю*? Мълчи ли се когато горното скърбно произшествие толкова ни опечали, щотото ний забравихме онова маловажно произшествие съ нарахода *Елба*, който прѣди нѣколко недѣли занесе на дѣното на морето 300 души нещастници; ний забравихме онова още по маловажно нещастие, което сега скоро стана въ Франция и прѣвърна въ кюмюръ тѣлата на около 40 души работници; ний забравихме стотици хиляди падничари и селени, които оставятъ безъ крака и безъ рацѣ, безъ хлѣбъ и безъ прехрава, безъ работа и безъ подслонъ; ний забравихме касапницата въ Армения, и звѣрствата въ Македония. . . . О, ний всичко това забравихме, защото ний сме цѣли потопени въ скърбъ отъ това велико нещастие, гдѣто коньтъ отхапалъ ржката, не, — одраскалъ прѣститъ на белгийската кралица!

Хвала на „балканската агенция“, че о врѣме ни съобщилъ тая печална новина, инакъ ний не цѣхмѣ и да знаемъ биле, че прѣзъ главата на човѣчеството, пардонъ — презъ главата на кралицата минало едно тѣжко премеедие. Па хвала и на нашитъ буржуазни вѣстници, че сж изпълнили своя дългъ къмъ човѣчскитъ страдания и достойно сж сподѣлили скръбта на белгийското кралевско семейство. . . . Ами!

Не чудно е защо *Народенъ Приятелъ* не е излъзаль съ траурни черчевата, както другъ единъ неговъ събратъ, пакъ за едно такова велико, по радостно произшествие, бѣше излъзаль съ червени черчевата!

Дано прѣститъ сж оздравели вече, а то инакъ не остава мѣсто да се занимаваме съ по малкитъ работи, като напр. съ юнашкитъ допълнителни избори на полицията въ Ломъ, Анхнало, Вѣла-Слатина и Търново. . . .

ВЪНКАШНА ХРОНИКА

По Италия.

Павѣрно читателитъ ни помнятъ за размирицитъ, които станаха на островъ Сицилия миналата година прѣзъ месѣцитъ Януарий и Февруарий. Работни народъ, доведень до крайна нищета търсеше спасение въ организицията, въ здружаванията, въ тѣй пареченитъ „Fasci di Lavoratori“ (работнически дружини), които въ скоро врѣме покриха цѣлия островъ и броеха повече отъ 300,000 члена. Уповающитъ се на своето право и на своята сила, работницитъ поискаха настоятелно реформи и въ частности едно ново распределение на земята, която се намираще исклучително въ рацѣтъ на чокоитъ. На това правителството отговори съ ножъ и съ куршуми. Отъ тука начеватъ и отдѣлнитъ сблъсквания между народа и полицията пай напредъ и сѣтиѣ народа и войската Въ кратко врѣме тия сблъсквания

зачестиха въ различни мѣста на острова, преминаха Мессинския проливъ за да се появятъ въ Юлна Италия (Калабрия) и чакъ въ Масса и Карара (Срѣдна Италия). Опасността, че тѣзи отдѣлни бунтове могатъ да послужатъ за сигналъ на едно всеобщо въстание, накара италианскитъ имотни класи да търсятъ единъ „спасителъ“ — една груба и енергическа ржка, която да охрани отъ всекакво „похищение“ несмѣтнитъ имъ богатства. „Спасители“ бѣше намерень въ лицето на *Криспи*. Кой е Криспи? Тѣзи отъ нашитъ читатели, които не го познаватъ нека се задоволяватъ ако имъ кажемъ: Криспи е италианското издание на българския злодѣй Стамболовъ, или наопаки: Стамболовъ е българското издание на италианския злодѣй Криспи. И едина и другия възплаватъ въ себе си най отвратителнитъ пороци на буржуазията: жадността за властъ, користолоубието и разврата. И едина и другия за да достигнатъ до властъ, ползуватъ се съ най нискитъ срѣдства и дошле единъкъ на властъ за да се закрепятъ тамъ за всекога, прибѣгватъ до полицията, щиковетъ, а въ случай на нужда и до топа. И едина и другия си създадоха колосални богатства отъ подкупитъ, които имъ даваха различнитъ лихонци, предприемачи и други Хаджиповци, или пъкъ като крадеха държавната хазна и частнитъ имоти: първия банка Романа, втория министерскитъ фондове. И едина и другия отчаени развратници съ тази само разлика, че българския злодѣй по разврата си остава единъ въсточень човѣкъ — единъ азиатецъ, животно, когато италианецъ Криспи прави своитъ безобразия по извѣстенъ вкусъ. Тѣзи двама „държавни мже“ си приличатъ много и по своето политическо минало. Криспи както и Стамболовъ сж били най напредъ „борци за свободата“, „революционери“, обаче достатъчно бѣше да ги видимъ нѣколко мѣсеца на властъ за да разберемъ въ какво се състои тѣхното „свободолюбие“. Въобще една отъ особеноститъ на буржуазнитъ политически отношения е господството на фразата. Единъ буржуазень писателъ или ораторъ се бон да произнесе каквато и да е научна истина, за да не опровергава на всѣка крачка своитъ собствени дѣла, за това и той заменява научнитъ истини съ грѣмливи фрази, въ които даже и самия гласъ, съ който тѣ се произнасятъ, е фалшивъ. Това е една въ сжщото врѣме толкова невинна и толкова полезна декорация, щото не само единъ Стамболовъ и единъ Криспи, но и нѣкой кнзъ може да си и позволи. И Криспи и Стамболовъ сж захванали съ заговори и до като имъ държатъ краката ще заговорничатъ. Единственната разлика между българския злодѣй и италианския му събратъ е тази, че втория е единъ малко много образованъ човѣкъ, а първия — единъ невѣжа третокласникъ. Ний не можемъ да продължаваме по нататакъ, но вѣрваме, че и така портрета на италианския „спасителъ“ е внушителенъ. На него възложиха надѣждитъ си двора, аристокрацията и буржуазията. Парламента — сжщия този парламентъ, когото преди нѣколко месѣца Криспи патири безъ ни най малко стѣснение, му даде широки пълномощия, като искаше отъ него, въ замѣна на това, само едно: да изгони изъ политическия хоризонтъ червения призракъ, да предупреди устрашающето въстание. Криспи, който, подобно на морски вѣлкъ, внимателно следеше за нещастията на парламентскитъ екипажъ, за да може да турне ржка на него, залови се охотно за изпълнението на новата си мисия на „спасителъ“. Слѣдъ нѣколко недѣли той можа да каже на господствующитъ класи въ Италия: спете спокойно, „*огъ Сицилия царуза редъ!*“ Прѣди 32 години, въ 1863, Муравиевъ — единъ отъ прадѣдитъ на нашитъ руссофили — който бѣше испратенъ

да усмирява въстаналите полицаи, след като иска хиляди и избеси още толкова и след като испрати 17—18,000 полицаи в Сибирь, също известяваше, че „въ Варшава царува ред!“ И вижда се, защото в Варшава царува ред, затова и руското правителство — олицетворителя на „славенската идея“ на Вазова, Моллова и други „патриоти“ — пълни всяка година с полицаи руските затвори. Както Муравиева, действувал и Криспи в Сицилии. Преди всичко той растури всичките „работнически дружини“. Обяви Сицилия в военно положение, след като испрати там хиляди солдати пехота, кавалерия и артилерия. Военен съд разглеждаше всички нарушения на законите, най малкото от които наказваше с най голъма строгост. Въ продължение на няколко недѣли най ужасен терор — терора на властта владѣше на острова и в Южна Италия. Но Криспи самъ чувствуваше, че „реда“, когото той въстанови в Сицилия, не ще бѣде дълготраенъ. Той прибегна къмъ чудовищните процеси, гдето обвинители и свидетели бѣха полицейските агенти, за да се отърве отъ видните италиански социалисти. По този начинъ бидоха осждени на много години затворъ Де Феличи, Гарибалди Боско, Молилари и още десетки, а недавно — Турати, Анна Кулишева и много тѣхни другари. Други мѣрки, къмъ които прибѣгна Криспи, бѣха: затварянето на работническите дружества по цѣла Италия, упитожаването на социалистическия печатъ, запрещаващото на работническите събрания. За да бѣде свободенъ въ своите дѣйствия, той съчини и накара оплашения парламентъ да гласува прословутия законъ противъ анархистите. По този начинъ италианския „спасител“ следъ малко време успѣ да въведе въ Италия и отчасти въ Сицилия „реда“. Така, намѣсто реформи и подобрения, които искаше италианския народъ, Криспи му даде гражданска война. Но Криспи му приготви още единъ другъ подарѣкъ: нови данъци. Италианския бюджетъ се склучаваше всяка година съ грамаденъ дефицитъ, който въ 1889 е достигалъ неутрайтната цифра 230,000,000, а въ 1893 следъ нови данъци и голѣми икономии дефицита е стигналъ едва до 35,000,000. Работния народъ протестира старите данъци, а Криспи иска да му наложи нови, за да уравни бюджета. Буржуазните партии въ парламента, които бѣха гласували довѣрие на Криспи, като гласуваха по разо и всички негови прѣдложения, се стрѣснаха прѣдъ тази нова „спасителна“ мѣрка. Тѣ не виждаха въ нея освѣтъ залогъ на едни нови смутове. Бурята бѣше малко потушена за да захване пакъ съ нова и по голѣма яростъ. Новите данъци, които Криспи готвяше да наговори на италианския народъ, бѣха акцизите върху най необходимите прѣдмети за употребление: върху солта, петрола и др. Както виждате тъкмо както въ България. Очевидно, че тѣзи данъци най много тѣжатъ на бѣдното население, за което и „Миръ“, органа на нашите консерватори, ги нарича „демократически!“ Всеки денъ идеха съ хиляди протести до Н. Събрание противъ новите данъци, които налагаше правителството. Отъ много мѣста се чуваха закаввания: ако парламента гласува новите данъци, ний ще се откажемъ да ги плащаме. (Слѣдва).

ПИСМО ОТЪ ЕДИНЪ РАБОТНИКЪ.

До редакц. на в. „СОЦИАЛИСТЪ“, копие в. „МИРЪ.“*)

Въ брой 56, стр. 3, колона 4 на в. „Миръ“ прочетохъ една дописка съ подписъ: „единъ работ-

*) Като направихме нѣкои малки съкращения въ настоящето писмо, ний го оставаме така, както автора говори, за да види г. Несоциалиста, какъ работниците сами се защитаватъ. (В Р.).

Отговоренъ-Редакторъ: Ангелъ Ив. Гюзелевъ.

никъ печатаръ (споредъ васъ несоциалистъ). Чудно ми е защо този г. несоциалистъ, който се крие задъ завѣсата на работниците и го е страхъ да излѣзе на лице да не му видятъ олтѣканото експлоататорско лице; като не е можалъ да намѣри другъ начинъ, какъ да си покаже мутрата прѣдъ лицето на обществото, — то той се е осмѣлил да излѣзе чрѣзъ хули и ругания върху васъ, за гдето сте защищавали работниците въ всеко едно тѣхно справедливо и достойно за похвала дѣйствие, а най много се пѣни той (г-нъ несоциалиста), за гдето сте спомѣнали въ вашия вѣстникъ, че клубътъ на господарите-печатари въ София не можатъ да се състави и тѣ (работниците) не трѣбвало да се смѣятъ, а напротивъ да се радватъ и похвалятъ това тѣхно прѣдприятие, което щѣло да бѣде въ полза и на господарите и на самите работници; прѣкрасно, ако тоя клубъ щѣше да бѣде за въ полза на всичките господари, както и на работниците, то нѣмаше да ви бѣде уставо-проекта само отъ 2 (два) члена, а именно: чл. 1. Името, на званието и мѣстожителството на дружеството и чл. 2. Никой господаръ нѣма да приема работникъ безъ свидетелство отъ гдето и да е, догдето нѣма свидетелство какъ че е напущналъ доброволно господарятъ си. А щѣше да бѣде по пространство и по обширени по цѣлѣта, именно: търговията и конкуренцията имъ. Нѣ да се съгласимъ и съ това; г. Я. С. Ковачевъ, който е най старъ печатаръ тукъ и е искалъ повече отъ 200 души словослагатели и сѣ стояли у него по 10—15 години работници, далъ ли е поне на едного свидетелство? Между 200 души нѣма ли поне двама добри, честни за него работници, отъ които той да е благодаренъ и да имъ даде своите дипломи?

Ако цѣлѣта на този клубъ бѣше честна и благородна, то защо тѣ (господарите) не работятъ явно и открито, както работниците? И защо не можиха да го съставятъ до сега? Защо пинжия въпросната дописка въ в. „Миръ“ ги канѣше съ една анонимна картичка безъ подписъ да се събератъ на 18 Ян. въ салона на Славянската Вѣседа, и тѣ се явиха безъ да знаятъ кой ги вика и за какво съвикани, а следъ това на второто имъ събрание, което стана въ салона на г. Хреличка, когато дойдоха и другите господари, у които не е имало стачка и не вѣрваме и да има и за напредъ и узнаха, че цѣлѣта да това дружество не е била подобрението на конкуренцията и въобще търговските интереси за въ бъдѣще, а е била чисто и просто: да се стараятъ по какъвто и да е начинъ да не плащатъ на работниците си и да унищожатъ синдиката имъ? Защо, питамъ, се сбиха нея вечеръ Ковачевъ и Бѣчваровъ и защо испѣдиха тоя, който бѣше главния виновникъ за тѣхното събирание и другарѣтъ му?

Отъ всичко това, г-не редакторе, не показва ли ясно, колко е била честна и благородна цѣлѣта на тоя тѣхенъ „Тѣрг. печат. клубъ“, който по резултата си може да се нарѣче „Тѣрг. печ. шашарма“, а не клубъ. И още пинѣ г. несо-

циалиста, че работниците бѣле „еничери.“ Срамъ! Въ какво имъ се състои еничерството, г. несоциалистъ? Да ли въ туй, че мѣсецѣтъ е истекълъ отдавна, а вие не сте имъ платили още, та ще вѣкатъ пари, или че ви работятъ цѣли нощи и празнични дни даже, за което не имъ плащате нѣщо аспра повече отъ заплатата, която сте ги условили само за денемъ, а и не имъ плащате редовно и честно? Прочее напредъ съ интригите ви, ще се срѣщнемъ пакъ!

Въ заключение, г-не несоциалисте, отъ всички горѣизложено, ако има нѣщо неоснователно, то моля да изискатено принадлежностъ, отъ гдето трѣбва „и съмъ готовъ да ви увѣдоми напълно, а не да наричатъ работниците „еничери“, лѣнници, употребители на времето и незнамъ какви още, които отъ тѣхния грѣбъ се хранитѣ, и още не признателни инквизитори и неподобни!

София,
2 Февруарий 1895 г.

Съ почитание:
Единъ Пролетарий

ОБЯВЛЕНИЯ.

„ТЪМЕНЪ СВѢТЪ“

Очерки и раскази изъ пародния животъ.
отъ Мирча.

Книжката обема петъ коли. Цѣна 50 ст. На книжаритѣ се прави добра отстъпка. Намира се за проданъ въ администрацията на сп. „Учитель“, г. Пловдивъ.

3-5-3

ТЪРСЯ ДА КУПА ДВѢ

КНИГОВЕЗСКИ МАШИНИ

на вѣхто: една рѣзачка и една Vergoldepresse.

За споразумѣние до Алекси Пършоровъ,

Книговѣзецъ въ Вратца.

3-2-3

МЛАДЕЖЪ, свършилъ гимназия, търси работа. За споразумѣние въ администрацията на в. „Социалистъ“.

ПЪРВАТА ВЪ БЪЛГАРИЯ МОДНА ШКОЛА

НА АНГЕЛЪ Д. МУЛЕШКОВЪ

се отвори и курсоветѣ въ нея начеахъ вече отъ 1 Юний м. г. Школата е уредена спорѣдъ системата на прочутия професоръ отъ Дрезденската Академия — Цайше — съ нѣкои приспособления за нашиѣ обстоятелства и нужди. Въ нея се прѣподава основно и разумливо всичко, що е потребно за единъ майсторъ да бѣде вѣщакъ въ изкуството си. Повикани сѣ нарочно специалисти — майстори, които показватъ сѣбиму отдѣлно, какъвто е пуждно, за да усвои кроежѣтъ както хубаво, тѣй и шивѣтъ на всевъзможни мъжки, дамски (горни) и дѣтски дрѣхы, а за любителитѣ сѣ опрѣдѣлени особенни курсове по чертане, смятане и корресонденция. Сичките курсове се пачеватъ на 1 число сѣки мѣсецъ, тѣй щото сѣбиму е свободно да се запише, който мѣсецъ желае.

Съ особна радостъ констатирамъ, че първите ми покани се посрѣщнахъ съ добъръ отзивъ и заедно съ отварянето на школата се стекоха отъ цѣла България ученици, които свършиха до сега 25, останалите сега задоволено и успѣшно продължаватъ запиятия си. А тѣй като споредъ програмата може да се постѣпва сѣки мѣсецъ, то обаждамъ най-учтиво на сички овия, които желаятъ да се снабдятъ съ редовни и солидни познания по занаята си, да заповѣдатъ и ни извѣстятъ съ едно отворено писмо, отъ кой мѣсецъ желаятъ да постѣпнатъ, за да можъ спорѣдъ това да се съобразяватъ относително учебнитѣ потреби.

СОФИЯ, 5 Януарий 1895 г.

4-3-10

Съ почитание: А. Д. МУЛЕШКОВЪ.
Придворенъ кроющъ и ръководителъ на модната школа въ София

Печатница „Напредъкъ“ — София.